

Micallef proti Maltě [velký senát] – č. 17056/06

Rozsudek ze dne 15. 10. 2009 [velký senát]

Článek 6

Článek 6-1

Občanská práva nebo závazky

Řízení o soudním zákazu: *článek 6 se použije*

Nestranný soud

Nemožnost namítnout podle vnitrostátního práva podjatost soudce z důvodu jeho rodinných vazeb na advokáta účastníka řízení: *porušení*

Skutkový stav – Stěžovatelova sestra neuspěla v občanskoprávním sporu, který byl meritorně rozhodnut v roce 1992. V roce 1985 byl proti ní vydán soudní zákaz a poté proti ní podal její soused žalobu. Stěžovatelova sestra napadla soudní zákaz u soudu, který jej prohlásil za neplatný s odůvodněním, že při jeho vydání byla porušena zásada kontradiktornosti. Tento rozsudek byl v odvolacím řízení zrušen. V roce 1993 stěžovatelova sestra podala ústavní stížnost, v níž tvrdila, že předseda odvolacího soudu nesplňoval požadavek objektivní nestrannosti, neboť měl rodinné vazby na právního zástupce protistrany. V roce 2002, po smrti své sestry, vstoupil do řízení stěžovatel. V roce 2005 byla ústavní stížnost zamítnuta. V roce 2006 stěžovatel podal stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva. Senát Soudu rozsudkem ze dne 15. ledna 2008 čtyřmi hlasy proti třem rozhodl, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy, neboť odvolací soud postrádal objektivní nestrannost.

Právní posouzení – článek 6 odst. 1: (a) *Použitelnost* – Řízení o soudním zákazu a následné zpochybnění jeho spravedlivosti tvořily jediné řízení související s meritem věci a nebylo možno je pokládat za samostatná řízení. Ačkoli se ochrana podle článku 6 na předběžná řízení obvykle nevztahuje, Soud konstatoval, že mezi členskými státy Rady Evropy nyní panuje všeobecný konsensus o použitelnosti článku 6 na předběžná opatření, včetně řízení o soudním zákazu. Stejný právní názor zaujal ve své judikatuře také Soudní dvůr Evropských společenství. V nepřiměřeně dlouhých řízeních je rozhodnutí soudce o soudním příkazu často po značně dlouhou dobu, ve výjimečných případech i trvale, rovnocenné meritornímu rozhodnutí o žalobě. V předběžných i v meritorních řízeních je proto často rozhodováno o týchž „občanských právech nebo závazcích“ ve smyslu článku 6 a jejich výsledek je proto stejný. Za těchto okolností již Soud nepovažoval za opodstatněné považovat řízení o soudním příkazu automaticky za řízení, v němž se nerozhoduje o občanských právech nebo závazcích. Nebyl rovněž přesvědčen o tom, že vada tohoto řízení bude nutně zhojena v meritorním řízení, neboť případná v mezidobí utrpěná újma by se do té doby mohla stát nevratnou, s minimální reálnou šancí na nápravu způsobené škody, kromě peněžitého odškodnění. Soud proto považoval za nutné svoji judikaturu změnit. Článek 6 bude možno použít, pokud bude sporné právo jak v meritorním řízení, tak v řízení o soudním příkazu „občanské“ ve smyslu článku 6 a řízení o předběžném opatření bude moci být považováno za řízení, jímž se fakticky rozhoduje o předmětném občanském právu nebo závazku, a to bez ohledu na délku jeho platnosti. Soud nicméně akceptoval, že ve výjimečných případech nelze vyhovět všem požadavkům článku 6. Zatímco nezávislost a nestrannost soudu nebo soudce zůstává v

takových řízeních nepostradatelnou zárukou, ostatní procesní záruky se mohou uplatnit pouze v míře slučitelné s povahou a účelem příslušných předběžných opatření. V tomto konkrétním případě se podstata sporného práva v nalézacím řízení týkala užívání vlastnických práv sousedy a tudíž práva „občanské“ povahy. Účelem soudního příkazu bylo rozhodnout o tomtéž právu, které bylo předmětem sporu v nalézacím řízení, a tento příkaz byl okamžitě vykonatelný. Článek 6 byl proto použitelný.

Závěr: předběžné námitky zamítnuty (jedenáct hlasů proti šesti).

(b) *Odůvodněnost* – Podle maltského práva ve znění platném v rozhodném období neexistovala povinnost soudce automaticky se vyloučit z projednávání věci, pokud by mohla být zpochybněna jeho nestrannost. Ani účastník řízení neměl možnost napadnout osobu soudce z důvodu sourozeneckého vztahu – natož vztahu mezi strýcem a synovcem – k právnímu zástupci protistrany. Od té doby byly maltézske právní předpisy novelizovány a nyní upravují sourozenecké vztahy jako důvod pro vyloučení soudce. Ohledně sporu, jehož se týkala stěžovatelova věc, Soud dospěl k názoru, že blízké příbuzenské vztahy mezi právním zástupcem protistrany a předsedou soudu postačovaly pro objektivně odůvodněné obavy, že senát není nestranný.

Závěr: porušení (jedenáct hlasů proti šesti).